

עין משפט
נר מצוה

קבץ א מיי פיו מהל' עבדים הלכה ד: קבץ ב ג ד מיי שם הלכה קבץ ה מיי שם הלכה ד: קבץ ו מיי שם הלכה ג ועיין בכ"מ: קבץ ז מיי שם הלכה ה: קע ח מיי פייב מהל' אבירה הלכה א סוג עשן עד טו"ע ח"מ סי' רס"ד סעיף א:

סד:

העביר בל ורעו פטור. וא"ת מקמא מייחייז ליה וי"ל כגון שאין לו אלא בן אחד או שהעבירם צבת אחת:

שלש ברייתות בע"ז. פ"ה שמים גבי מולך בקדושים והשלישי בשלח לך כי דבר ה' צוה וקשה ה' (לר"י) דאית ליה דריש

מי שהיה טמא (פסחים ד' ג5.) מנגדף

היינו מצדך השם ובסוף פרק קמא דשזועות (דף יג.) מוקי כי דבר ה' צוה לפורק עול ומגלה פנים בתורה כרת בע"ז שלא כדרכה מנלן ויש לומר דכרת ג' בפרשת אחרי מות דכתיב מולך גבי עריות ואכולהו כתיב כי כל אשר יעשה מכל התועבות וגו' ואף על גב דהוי ליה טפי לאוקמי לגופיה למעביר בנו שלא כדרכה ניחא ליה לאוקמיה בע"ז בשם אינו ענין כיון דהשתא סבירא ליה מולך לאו ביע"ז ומוק דעלמא הוא דלא מסתביר לחיובי עליה אלא כדרכה: **למעביר** בנו ובתו ש"א בדרכה. תימה כיון דמולך ע"ז הוא ת"ל מההוא כרת דמוקמינן לע"ז שלא כדרכה ויש לומר דלא הוה מוקמין ליה לע"ז כיון דגבי מולך כתיב חי לאו דלשכתן קרא אחרניא למולך:

ובי שששה עורמות יש. לאו לר' עקיבא פריך דאיהו מוקי לה במצדך את השם אלא אליבא דנפשיה קאמר כדפ"ה ואם תאמר לרבי עקיבא נמי תקשה וכי שלשה עולמות יש דלעולם הזה נפקא לן מקראי דמולך כע"ז מיהו ר' עקיבא איכא למימר דלא דריש כי דבר ה' צוה בע"ז אלא כדדרשין פ"ק דשזועות (ס5) אבל מרבי ישמעאל קשיא דדריש בחלקי המצוה דיצור ראשון שנאמר צסיני דהיינו ע"ז דלכתי תקשה ליה וכי שלשה עולמות יש דע"ז נפקא ליה מקראי דמולך וי"ל דרבי ישמעאל הוה דריש קראי דמולך תרתי לע"ז שלא כדרכה משום עולם הזה ולעולם הבא חי נמי חד לע"ז שלא כדרכה ותרמי למולך לעולם הזה ולעולם הבא: והנשאל

לשל כל אדם התם מאפס בע"ז למה אחת לכדרכה ואחת לשלא כדרכה ואחת למולך ולמאן דאמר מולך ע"ז היא כרת במולך למה לי למעביר בנו שלא כדרכה ולמאן דאמר מ'מגדף ע"ז היא כרת במגדף למה לי מ'לכדתניא ה'כרת תכרת הכרת בעולם הזה תכרת לעולם הבא דברי רבי עקיבא אמר לו רבי ישמעאל והלא כבר נאמר ונכרתה וכי שלשה עולמים יש אלא ונכרתה בעולם הזה הכרת לעולם הבא תכרת מ'דברה תורה כלשון בני אדם:

כרגל פטור. אלמא דרך עבודתו בקפיפה: **מאי טעמא דר' אלעזר**. במעביר עצמו: **ורבנן לא דרשי כך**. בתמיה לאזהרה למשמע מינה אזהרת עצמו: **לא יהיה כך אציון**. הזהר בעצמך שלא תבא לידי עניות. נימא ההוא סתמא דלא כרבנן: **הסם מאפס כי לא יהיה כך אציון**. דאי לא לאזהרה אתא אלא להצטוה שמנטיחם שלא יהיה בהם אציונים נכמוז לא יהיה כך אציון מדכתיב אפס לאזהרה אתא כלומר אפס וחדל וכלה עניות ממך. אפס לשון חדלה וכליה כמו (בראשית מז) כי אפס כסף: **שלש כריתות בע"ז**. תרתי גבי מולך בקדושים תהיו ניוקרא כן ואני אתן את פני בלש ההוא והכרתי אותו מקרב עמו ושמתי אני את פני בלש ההוא וצמשפחתו והכרתי אותו ואת כל הזונים וגו' (ונתתי את פני וגו') וא"נ סבירא ליה דמולך לאו ע"ז הוא מכל מקום קרי ליה ע"ז והשלישית בשלח לך אנשים [במדבר טו] כי דבר ה' צוה ואת מצותו הפך הכרת תכרת הנפש ההיא וגו' ותניא לקמן באלו שאין להם חלק לעולם הבא [נ5.] דבר ה' צוה [במדבר טו] זה דבור ראשון שנאמר צסיני והוא ע"ז. והא דכתיב תכרת חדא חשיב ליה כדמפרש לקמן דצרה תורה כלשון בני אדם. את ה' הוא מגדף ונכרתה [שס] לקמן מפרש: **אחס שלא כדרכה**. כרת יתירא גבי מולך אם אינו ענין לו תנהו ענין לזכות וקטור ונסוך והשתחויה שהוא חייב עליהם אף שלא כדרכה: **ואחס למולך**. דאף על פי שדרכן צדק מיבעי ליה למכתבה בלפי נפשיה דמולך לאו ע"ז הוא והקפידה תורה עליו: **ונמאן דאמר מולך ע"ז הוא**. והוי בכלל כדרכה דכל שאר עבודות מאיכה יעבדו [דברים יב] נפקא בא הכתוב לחייב עליו אף בשאר ע"ז שאין דרכו צדק שלא מניינו אלא זכות וקטור ונסוך והשתחויה: **ולמאן דאמר**. בכריתות"ו מגדף זה העובד ע"ז כגון משורר לע"ז: **כרם דכתיב במגדף למה לי**. אחרי שדרכה צדק. ופלוגתא היא בכריתות (דף 17.) איכא למאן דאמר מגדף היינו מצדך את השם: **לכדסניא**. כדמוקים ליה רבי ישמעאל אחד לעוה"ז ואחד לעוה"צ: **והלא כבר נאמר ונכרסה**. באתה פרשה עולמה גבי מגדף ורבי עקיבא ס"ל מגדף היינו מצדך את השם כדאמר בכריתות ועולם הבא לא נפקא ליה בע"ז אלא מהכרת תכרת ור' ישמעאל לאו לר"ע פריך והלא כבר נאמר ונכרתה דהא ר"ע במצדך את השם מוקים לה אלא טעמא דנפשיה קאמר והלא כבר נאמר ונכרתה ואנא סבירא לי דבע"ז כתיבא: **וכי שלשה עולמות יש וכו'**. ודומה לו בשחיטת חולין והלא צמוקדשין האומר רגלה של זו עולה כולה עולה דהא פרכא לאו לכשנגדו פריך דאיהו ס"ל אפילו צמוקדשין דאין כולה עולה אלא טעמא דנפשיה אמר צפרק [בהמה המקשה] (חולין סט.):

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

ר' ינאי. לפרושי עד שימסור דמתני' אתא למימר דהך מסירה למשרתי ע"ז קאמר: **לא ססן להעביר**. לא תמן לאחרים להעביר וסתמא דמילתא שמעין שלה קא מעבירין לה: **ה"ג סניא נמי הכי יכול העביר ולא מסר בו'**. ול"ג צברייתא ברישא ומוזרעך לא תמן דמו לא יכול למיתני יכול העביר ולא מסר דהאי לא תמן מסירה משמע. אלא הכי קמני יכול העביר ולא מסר יהא חייב ותיפוק ליה מלא ימנא כך מעביר בנו ובתו בשא דלא כתיבא מסירה ת"ל לא תמן להעביר פירש לך הכמוז על העברה שאינה אלא דרך נתינה: **לא ססן להעביר**. משמע ליה לתנא נתינה הבאה לכלל העברה ולא משמע ליה נתינה על מנת להעביר לחיוביה על נתינה לחודה: **מסר והעביר**. לע"ז אחרת שלא למולך יכול לא חייב: **העבירו**. לבנו סומא או

ישן מי הוה דרך העברה צדק צכה"ג דאינו יכול לעבור בעצמו אם היה רואה: **פשוט**. מיהא מתניתין: **חדא**. מהטן שאלות דבן בנו וכן כמו כבנו: **כי מורעו נתן למולך מה ס"ל**. פשיטא דהאי כרת על כן נכתב דהא צמעביר למולך כתיב (ויקרא כ) ולא אתן את פני וגו' ולעיל מיניה כתיב ואשר יתן מורעו למולך מות יומת: **ס"ל צחסו מורעו**. קרא אחרניא הוא ולא זה שהתחיל התנא לדרוש. ופרכין תנא פתח לדרוש כי מורעו נתן למולך ובסוף דבריו סיים ת"ל בתתו מורעו. ומשני דרשה אחריתי דרש מצתמו מורעו דרשה קמיתא דבן בנו וכן כמו מני מורעו נפקא ליה והדר תנא זרעו פסול מנין שהיה לו ממזר והעבירו ת"ל בתתו מורעו ואם העלם יעלימו וגו' ולא היה צריך למכתב בתתו מורעו דהא צמעביר מורעו משתעי אלא להך דרשה: **דדך העברה**. שלא שינה מן החוק אלא כדרך מנהג העברת המולך: **שרגא דלגני**. שורת לבנים גבוה לבנה על גבי לבנה והאש מכאן ומכאן ומעבירין עליו ואינו שורפו מדקמני לקמן המעביר עצמו פטור אלמא לאחר העברה הוא חי. והא דאמרינן (לעיל דף 81.) גבי חזקיה שסכתו אמו סלמנדרא לאו למולך היה אלא לאלהי ספרוים דהתם שרפיה כתיב: **רנא אמר כמשוורסא דפוריא**. אינו מעבירו צרגליו אלא קופץ צרגליו כדרך שהמיתוקות קופצין בימי הפורים שהיתה חפירה בלחך והאש צוער בו והוא קופץ משפה לשפה: **דדך העברהו**. עבודתו של מולך: **העבירו** בתמיה לאזהרה למשמע מינה אזהרת

עצמו: **לא יהיה כך אציון**. הזהר בעצמך שלא תבא לידי עניות. נימא ההוא סתמא דלא כרבנן: **הסם מאפס כי לא יהיה כך אציון**. דאי לא לאזהרה אתא אלא להצטוה שמנטיחם שלא יהיה בהם אציונים נכמוז לא יהיה כך אציון מדכתיב אפס לאזהרה אתא כלומר אפס וחדל וכלה עניות ממך. אפס לשון חדלה וכליה כמו (בראשית מז) כי אפס כסף: **שלש כריתות בע"ז**. תרתי גבי מולך בקדושים תהיו ניוקרא כן ואני אתן את פני בלש ההוא והכרתי אותו מקרב עמו ושמתי אני את פני בלש ההוא וצמשפחתו והכרתי אותו ואת כל הזונים וגו' (ונתתי את פני וגו') וא"נ סבירא ליה דמולך לאו ע"ז הוא מכל מקום קרי ליה ע"ז והשלישית בשלח לך אנשים [במדבר טו] כי דבר ה' צוה ואת מצותו הפך הכרת תכרת הנפש ההיא וגו' ותניא לקמן באלו שאין להם חלק לעולם הבא [נ5.] דבר ה' צוה [במדבר טו] זה דבור ראשון שנאמר צסיני והוא ע"ז. והא דכתיב תכרת חדא חשיב ליה כדמפרש לקמן דצרה תורה כלשון בני אדם. את ה' הוא מגדף ונכרתה [שס] לקמן מפרש: **אחס שלא כדרכה**. כרת יתירא גבי מולך אם אינו ענין לו תנהו ענין לזכות וקטור ונסוך והשתחויה שהוא חייב עליהם אף שלא כדרכה: **ואחס למולך**. דאף על פי שדרכן צדק מיבעי ליה למכתבה בלפי נפשיה דמולך לאו ע"ז הוא והקפידה תורה עליו: **ונמאן דאמר מולך ע"ז הוא**. והוי בכלל כדרכה דכל שאר עבודות מאיכה יעבדו [דברים יב] נפקא בא הכתוב לחייב עליו אף בשאר ע"ז שאין דרכו צדק שלא מניינו אלא זכות וקטור ונסוך והשתחויה: **ולמאן דאמר**. בכריתות"ו מגדף זה העובד ע"ז כגון משורר לע"ז: **כרם דכתיב במגדף למה לי**. אחרי שדרכה צדק. ופלוגתא היא בכריתות (דף 17.) איכא למאן דאמר מגדף היינו מצדך את השם: **לכדסניא**. כדמוקים ליה רבי ישמעאל אחד לעוה"ז ואחד לעוה"צ: **והלא כבר נאמר ונכרסה**. באתה פרשה עולמה גבי מגדף ורבי עקיבא ס"ל מגדף היינו מצדך את השם כדאמר בכריתות ועולם הבא לא נפקא ליה בע"ז אלא מהכרת תכרת ור' ישמעאל לאו לר"ע פריך והלא כבר נאמר ונכרתה דהא ר"ע במצדך את השם מוקים לה אלא טעמא דנפשיה קאמר והלא כבר נאמר ונכרתה ואנא סבירא לי דבע"ז כתיבא: **וכי שלשה עולמות יש וכו'**. ודומה לו בשחיטת חולין והלא צמוקדשין האומר רגלה של זו עולה כולה עולה דהא פרכא לאו לכשנגדו פריך דאיהו ס"ל אפילו צמוקדשין דאין כולה עולה אלא טעמא דנפשיה אמר צפרק [בהמה המקשה] (חולין סט.):

מתני'

מסורת הש"ס

(6) [נוספתא פ"ין, 5] (5) ג"מ (ג.) (4) [ב"מ 3. ג. ע"ש, (פסחים 25:) (בכריתות 11:) (ט) לקמן 5: (שזועות 11:) (1) (בכריתות לא: קידושין 11: ושי"ט, 1) (1) (דף 11: (ח) [ג"ל לרבי], ט) (דף 15ט.)

—●●—

תורה אור השלם

1. ומזרעך לא תמן להעביר למלך ולא תחלל את שם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יי: ויקרא יח כא 2. לא ימצא בך מעביר בנו ובתו בֶּאֱשׁ קֶסֶם קִסְמִים מַעֲוֵן וּמִנְחָשׁ וּמִכֶּשֶׁף: דברים יח י 3. וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת פְּנֵי בָאֵשׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אוֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ בַּיּוֹמָרוּ נָתַן לַמֶּלֶךְ לַמַּעַן טָפֹא אוֹת מִקְדָּשִׁי וְלַחֲלֹל אוֹת שֵׁם קָדְשִׁי: ויקרא כ ג 4. וְאִם הֶעֱלַם יְעֲלִימוֹ עַם הָאָרֶץ אוֹת עֲוִיָּהֶם מִן הָאֵשׁ הַהוּא בַּתּוֹ מוֹרְעוֹ לַמֶּלֶךְ לְבַלְלִי מִמֶּנּוּ אֲתוֹ: ויקרא כ ד 5. אִפְסֵי כִּי לֹא יִדְּוֶה בְּךָ אֲבִיוֹן כִּי בְּךָ יִדְּרֶךְ יי: בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יי אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ: דברים טו ד 6. כִּי דָבָר יי קָוָה וְאֵת מַצֻּתוֹ הַפֶּה הַכֹּרֶת תִּכְרֹת הַנֶּפֶשׁ הַהוּא עֹנֶה בּוֹ: במדבר טו לא 7. וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בֵּיךְ רָמָה מִן הָאָדָמָה וּמִן הָאֵרֶץ יי: ויקרא יי: הוא מגדף ונכרתה הנפש והוא מקרב עמה:

במדבר טו ל

—●●—

גליון הש"ס

נמי אין לי אלא דיע בשר. וכן בקדושין דף ד ע"א ועי' בתוס' קידושין דף כו ע"ב ד"ה ולרעו:

—●●—

הגהות הב"ח

(א) נמי דרך העברתו העבירו כרגל:

—●●—

מוסף רש"י

אפס כי לא יהיה כך אביון. הזהר מן עניות (ב"מ 27.) לא תבא עמך לידי עניות (שם 27.) הכרת תכרת. בעבודת כוכבים כתיב (דקטו 3.) והלא כבר נאמר ונכרתה. בעבודת כוכבים את ה' הוא מגדף ונכרתה. דס"ל מגדף היינו עובד עבודת כוכבים (שם) ור"ע ס"ל דמגדף היינו מצדך השם (שם).